

DEPARTMENT OF EDUCATION
SCHOOLS DIVISION OF NEGROS ORIENTAL
REGION VII

Kagawasan Ave., Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik

Ikatlong Markahan – Modyul 8 PAGSULAT NG REAKSYONG PAPEL (Pinal na Awtpat)

GOVERNMENT PROPERTY
NOT FOR SALE

Filipino – Ikalabing-isang Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 8: Pagsulat ng Reaksyong Papel (Pinal na Awtput)
Ikalawang Edisyon, 2021

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anumang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Remie G. Gargar, Carmela F. Memis, Ritchel N. Lasconia

Editor: Maria Chona S. Mongcopa, Melle L. Mongcopa

Tagasuri: Maria Chona S. Mongcopa, Romie G. Benolaria

Tagalapat: Romie G. Benolaria, Clifford Jay G. Ansok

Tagapamahala: Senen Priscillo P. Paulin, CESO V	Rosela R. Abiera
Joelyza M. Arcilla EdD	Maricel S. Rasid
Marcelo K. Palispis JD, EdD	Elmar L. Cabrera
Nilita L. Ragay EdD	
Renante A. Juanillo EdD	

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education –Region VII Schools Division of Negros Oriental

Office Address: Kagawasan, Ave., Daro, Dumaguete City, Negros Oriental
Tel #: (035) 225 2376 / 541 1117
E-mail Address: negros.oriental@deped.gov.ph

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

ALAMIN

Magandang araw! Kumusta?

Malugod kitang binabati at napagtagumpayan mo ang lahat ng pagsasanay sa mga naunang aralin. Malapit ka na sa pangwakas na gawain sa asignaturang Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik. Ngayon, pag-aaralan mo ang pagsulat ng reaksiyong papel bilang pinal na awtput.

Tara na!

Pagkatapos ng modyul na ito, inaasahan na ikaw ay:

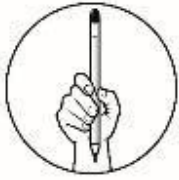
- Nakasusulat ng mga reaksiyong papel batay sa binasang teksto ayon sa katangian at kabuluhan nito sa: a. pamilya, b. komunidad, c. bansa, d. daigdig (**F11EP-IIIj-37**)

MGA TIYAK NA LAYUNIN

Sa araling ito, inaasahan na ikaw ay:

1. Nakauugnay sa mga kaisipang nakapaloob sa binasang teksto sa sarili, komunidad, bansa at daigdig;
2. Nakagagawa ng reaksiyong papel batay sa kuwentong binasa gamit ang apat na bahagi ng reaksiyong papel ; at
3. Napahahalagahan ang kabuluhang impormasyong inihahatid sa tekstong binasa.

SUBUKIN

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang bawat tanong. Piliin ang titik na katumbas ng tamang sagot at isulat sa kuwaderno.

1. Ano ang kahulugan ng reaksiyong papel?
  - A. isang panunuring papel
  - B. paglalahad ng makatarungan, patas sa mga sitwasyong may kinalaman sa mga tao, bagay, pook at mga pangyayari
  - C. paglalarawan ng isang bagay, tao, pook at pangyayari
  - D. pagpapabatid ng isang pangyayari

2. Ilan ang bahagi ng reaksiyong papel?
  - A. dalawa
  - B. tatlo
  - C. apat
  - D. lima

3. Ano ang nilalaman ng panimula ng reaksiyong papel?
  - A. nagsasaad ng pangunahing kaisipan
  - B. mga kaisipang pumupukaw sa interes ng mga mambabasa
  - C. maikling pahayag ngunit naglalaman ng mga detalyadong Impormasyon
  - D. naglalahad ng mga pansuportang kaisipan

4. Ano ang nilalaman ng kongklusyon ng reaksiyong papel?
  - A. naglalaman ng impormasyon ukol sa mga pangunahing ideya na nasaad sa reaksiyong papel
  - B. nakasaad dito ang sariling kaisipan ukol sa mga pangunahing ideyang papel
  - C. nailalarawan ang laman ng reaksiyong papel
  - D. nailalahad ang pansuportang ideya ng papel

5. Ilang pangungusap ang dapat ilagay mula sa orihinal na papel na pinag-aaralan ang panimula?
  - A. dalawang pangungusap lamang
  - B. tatlong pangungusap lamang
  - C. limang pangungusap lamang
  - D. tatlo hanggang limang pangungusap

TUKLASIN

Panuto: Basahin ang maikling talata at sagutin ang mga sumusunod nakatanungan at isulat sa iyong kuwaderno.

TAMANG BALITA

Ano ang nangyari? Saan naganap ang pangyayari? Ito ay iilan lamang sa mga tanong upang makabuo ng isang makabuluhang balita. Ngunit paano ba natin malalaman na tama at hindi gawa-gawa ang mga balita? Upang hindi mabiktima ng *fake news*, sundin ang mga sumusunod:

1. Suriin ang pinagmulan ng balita;
2. Tingnan at alamin kung mapagkakatiwalaan ba ang pinagmulan ng balita;
3. Magtanong sa kinauukulan o sa mga pinagkakatiwalaang personalidad; at
4. Kung tama at wasto ang balitang narinig o nalaman, ibahagi sa dapatmakaalam.

Mahalaga na marunong tayong magsuri nang wasto at tamang balita upang hindi makapagdulot ng *panic* o pagkataranta sa mga mamamayan.

1. Sa talatang nabasa, gaano kahalaga ang tamang balita?
2. Naranasan mo na bang mabiktima ng *fake news*? Ano ang iyong ginawa?
3. Makinig ng isang balita sa radyo at tv, at isulat ang iyong reaksiyon o opinyon tungkol sa balitang narinig kung ito ba ay totoo o huwad.

SURIIN

Ang reaksiyong papel o panunuring papel ay tumutukoy sa paglalahad ng makatarungan, patas o balanseng pagtatasa o *assessment* sa mga sitwasyong may kinalaman sa mga tao, bagay, pook at mga pangyayari. Sumasaklaw rin ito sa matalinong pagtataya sa kalidad, kakayahan, pamamaraan, katotohanan at kagandahan ng obra maestro. Isang halimbawa ay ang pagbibigay ng reaksiyon ng mga tao sa mga pangyayaring pampolitikal, pang-ekonomikal o pansosyal. Pwede ring ihayag ang reaksiyon o puna sa panonood ng pelikula, dula, konsyerto o ipinintang disenyo o larawan.

May apat na bahagi ang reaksiyong papel: panimula, katawan, kongklusyon mga pagsipi. Sa paggawa nito, dapat pag-aralan nang maigi ang isang

impormasyon at magbigay ng iyong sariling kaisipan at opinyon tungkol dito. Isa-isahin natin ang apat na bahagi:

1. Ang introduksyon o panimula

Ito ang pupukaw sa interes ng mga nagbabasa. Sa parteng ito, kailangang ilarawan ang papel at may-akda na iyong pinag-aaralan. Kailangang maglagay ng mga tatlo hanggang apat na mga pangungusap mula sa orihinal na papel na iyong pinag-aaralan. Kailangan ding maglagay ng iyong thesis statement ukol sa papel.

2. Ang katawan

Nakasaad dito ang iyong mga sariling kaisipan ukol sa mga pangunahing ideya ng papel na iyong pinag-aaralan. Dito sinusuri ang orihinal na papel.

3. Ang kongklusyon

Maikli lamang ngunit naglalaman ng impormasyon ukol sa *thesis* at mga pangunahing ideya na nakasaad sa reaksiyong papel.

4. Ang pagsipi at pinagmulan ng mga impormasyon

Ito ang bahagi kung saan nakalagay ang maikling impormasyon ukol sa pagsipi at pinagmulan ng mga impormasyon na iyong nailahad.

Pansinin ang isang halimbawa ng reaksiyong papel batay sa binasang teksto ayon sa katangian at kabuluhan nito sa pamilya.

Sandigan

Pamilya. Ang pamilya ang pinakamahalagang pundasyon ng buhay. Dito natin unang naranasan ang dakilang pagmamahal. Ang kauna-unahang paaralan kung saan tayo ay natutong makisalamuha sa ibang tao. Pamilya ang ating kasangga sa lahat ng bagay. Iwanan ka man ng lahat, mananatiling aagapay ang pamilya sa iyong tabi.

Ang kuwentong nabasa ko na pinamagatang “Ang Shelter” ay tungkol sa pamilyang sinubok ang katatagan. Ang *Shelter* na sinasabi rito ay isang bahay-ampunan. At iyong nanay sa kuwento ay dinala ang mga anak sa *shelter*. Siyempre nalungkot ang mga anak dahil nagkahiwalay-hiwalay sila. Ngunit sa huli naging masaya sila dahil binalikan sila ng nanay nila.

Masayang umuwi ang mag-anak dahil kumpleto na ang kanilang pamilya. Totoo nga ang kasabihan na “Kung mahal ka, babalikan ka”. Minsan talaga dumarating ang pagkakataon na nakakaranas tayo ng mga pagsubok sa buhay. Mga pagsubok na nagpapatatag upang mas lumalim pa ang relasyon ng isang nagkakaisang pamilya.

Iba-iba ang pamilyang mayroon tayo rito sa lipunan. Ngunit kahit magkakaiba iisa lang naman ang layunin, ang magmahalan at magkaisa. Dahil ang pamilyang nagmamahalan at nagkakaisa ay mahalagang isaalang-alang upang malutas ang bawat pagsubok na darating.

Lagi nating isipin na ang pamilya ang humuhubog sa atin kung ano man tayo ngayon. Sila ang pinaguhugutan ng lakas kung tayo man ay mahina at dumaranas ng pighati. Sila ang parating nandiyan upang iparamdam sa atin na hindi tayo nag-iisa. Bagkus, andiyan sila handang saluhan tayo sa hirap man o ginhawa.

Iyan ang pamilya nananatiling matatag hanggang sa huli. Pamilyang pinatitibay ang pundasyon sa kabila ng kahirapan. At nagtatagumpay dahil sa pagtutulungan at pagmamahalan ng bawat isa.

Ang pamilya ang pinakamahalagang pundasyon ng buhay. Kung wala sila, mas lalong wala ka rin. Ang ating pamilya ay parang daigdig, sandigan ng buhay, puso at pag-ibig.

PAGYAMANIN

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang teksto tungkol sa kasalukuyang kalagayan ng *Negros Oriental Covid-19*. Sagutin ang mga tanong at isulat sa iyong kuwaderno.

Mabilisang Pagtaas ng mga Naka-recover sa Covid-19 sa Negros Oriental

Sa mga nakalipas na mga araw, ginulat ang mamamayan sa Negros Oriental tungkol sa mga naapektuhan ng Covid-19. Lalong nabahala ang mga taong nakatira sa Guihulngan City dahil sa mabilis na pagtaas ng mga naapektuhan. Nangunguna ito sa mga tala sa Probinsiya ng Negros. Maraming naglabasang mga opinyon tungkol sa sakit na ito. Minsan nakalilito kung ano nga ba ang totoo.

Sa kasalukuyan, ayon sa ulat at panayam kay *Assistant Provincial Health Officer, Doctor Liland Estacion*, mabilis ang pagtaas sa mga naka-recover sa sakit na *corona virus*. Ito'y isang impormasyong nakapagbigay tuwa sa bawat tao sa Negros Oriental lalong lalo nangayong buwan ng Disyembre.

Lahat ay nangarap na sana mauwi na sa normal ang kalagayan ng ating panahon at ito'y matatamo lamang sa pamamagitan ng buong kooperasyon ng mamamayang Pilipino at pagsunod ng wastong *protocol* ng *Department of Health*.

Mga tanong:

1. Magbigay ng mga sanhi sa mabilis na pagkalat ng *Corona Virus*.
2. Ano-ano ang dapat gawin upang masugpo ang pagkalat ng *Corona Virus*?
3. Magbahagi ng sariling karanasan tungkol sa mga pangyayari sa iyong komunidad at isulat ito sa kuwaderno.

ISAISIP

Ang paggawa ng pinal na awtput ay napakahalaga sa isang mag-aaral. Dapat isaalang – alang ang pagsunod sa mga tagubilin, hakbangat pormat sa pagsulat ng reaksiyong papel upang kayo ay magtagumpay.

ISAGAWA

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang maikling kuwento. Batay sa kuwentong ito, gumawa ng reaksiyong papel. Sundin ang apat na bahagi ng pagsulat ng reaksiyong papel at isulat sa iyong kuwaderno.

Minsan May Isang Doktor

Salin ni Rolando A. Bernales

Isang doctor ang humahangos na dumating sa isang ospital matapos siyang ipatawag para sa isang biglaang operasyon. Dali-dali siyang tumugon sa tawag, nagpalit agad ng damit at dumiretso sa *surgery block* ng ospital. Nakita niya ang ama ng pasyenteng bata, naglalakad nang paroo't parito sa pasilyo. Pagkakitasa doctor, nagsisigaw ang lalaki.

Bakit ngayon ka lang dok? Hindi mo ba alam na nanganganib ang buhayng anak ko? Wala ka ba man lang pagpapahalaga sa responsibilidad? Ngumiti ang doctor at sa mababang tinig ay nagwika? Pasensya na po kayo. Wala po ako sa hospital nang ipatawag ako. Nagmadali po ako papunta rito pagkatanggap ko ng tawag. Kumalma po kayo nang masimulan ko na ang aking trabaho.

Kumalma? Eh kung anak mo ang nasa loob ng kuwarto ngayon, makakakalma ka ba? Kung mamatay ang anak mo, ano kaya ang gagawin mo? Galit na wika ng ama.

Muling ngumiti ang doctor at mahinahong sumagot. Sasabihin ko ang sinabi ni Job sa Banal na Kasulatan. Sa alabok tayo'y nagmula at sa alabok tayo'y magbabalik. Purihin ang pangalan ng Diyos. Kaming mga doctor ay walang

kakayahang makapagpahaba ng buhay. Humayo kayo at manalangin sa Diyos. Gagawin namin ang aming makakaya, sa awa ng Diyos.

Napakadali para sa iyo ang magsalita ng ganyan, palibhasa, hindi ikawang nasa kalagayan ko! Bulong ng lalaki.

Tumagal nang ilang oras ang operasyon. Matapos ay masayang lumabas ang doktor.

Salamat sa Diyos, ligtas na ang anak ninyo.

Hindi na nakapaghintay ng sagot ang doktor. Mabilis siyang tumalilis palabas pagkasabing, kung mayroon kayong mga katanungan, pakitanong na lang sa nars.

Bakit napakaarogante niya? Hindi man lang siya naghintay ng ilang minuto para makapagtanong ako tungkol sa kalagayan ng anak ko! Bulalas ng lalaki pagkakita sa nars, pagkaalis ng doctor.

Sumagot ang nars. Walang humpay ang pag-agos ng luha sa pisngi ng nars habang nagsasalita.

Kamamatay lamang kasi ng anak ni dok. Namatay ang anak niya sa isang aksidente sa kalsada. Nasa burol siya nang ipatawag ng ospital kahapon. Matapos niyang mailigtas ang inyong anak, kailangan naman niyang magmadali para sa libing ng kanyang anak (Bernales, et al., pp.23-24).

Pamantayan sa Pagwawasto:

Paggamit sa apat na bahagi -----	10
Kabatiran sa Paggamit ng Wika -----	10
Organisasyon - - - - -	10
Nilalaman -----	20
Kabuuan -----	50

TAYAHIN

I. Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang bawat tanong. Piliin ang titik na katumbas ng tamang sagot at isulat sa kuwaderno.

1. Ano ang pinakamahalagang pundasyon ng buhay?
A. pamilya   B. trabaho   C. paniniwala   D. prinsipyo

2. Ano ang tinatawag na kauna-unahang paaralan na natutong makisalamuha sa ibang tao?
A. pamilya   B. kaibigan   C. Kaklase   D. kapitbahay
3. Ano ang ibig sabihin ng *shelter* sa halimbawa ng reaksiyong papel?
A. paaralan   B. bahay-ampunan   C. simbahan   D. ospital
4. Sino ang nagdala ng mga anak sa nasabing *shelter*?
A. magulang   B. tatay   C. nanay   D. isang kawani ng DSWD
5. Sino ang pinanghuhugutan ng lakas ng mga anak?
A. kaibigan   B. sarili   C. prinsipyo   D. Pamilya
6. Ano ang kahulugan ng reaksiyong papel?
A. isang panunuring papel
B. paglalahad ng makatarungan, patas sa mga sitwasyong may kinalamansa mga tao, bagay, pook at mga pangyayari
C. paglalarawan ng isang bagay, tao, pook at pangyayari
D. pagpapabatid ng isang pangyayari
7. Ilan ang bahagi ng reaksiyong papel?
A. dalawa   B. tatlo   C. apat   D. lima
8. Ano ang nilalaman ng panimula ng reaksiyong papel?
A. nagsasaad ng pangunahing kaisipan
B. mga kaisipang pumupukaw sa interes ng mga mambabasa
C. maikling pahayag ngunit naglalaman ng mga detalyadong Impormasyon
D. naglalahad ng mga pansuportang kaisipan
9. Ano ang nilalaman ng kongklusyon ng reaksiyong papel?
A. naglalaman ng impormasyon ukol sa mga pangunahing ideya nanasaad sa reaksiyong papel
B. nakasaad dtto ang sariling kaisipan ukol sa mga pangunahing ideyang papel
C. nailalarawan ang laman ng reaksiyong papel
D. nailalahad ang pansuportang ideya ng papel
10. Ilan pangungusap ang dapat ilagay mula sa orihinal na papel na pinag-aaralan ang panimula?
A. dalawang pangungusap lamang
B. tatlong pangungusap lamang
C. limang pangungusap lamang
D. tatlo hanggang limang pangungusap

SUSI SA PAGWAWASTO

1. A
2. A
3. B
4. C
5. D
6. B
7. C
8. B
9. A
10. D

Tayahin

(Iba-iba ang sagot)

Pagymanhin

(Iba-iba ang sagot.)

Tuklasin

1. B
2. C
3. B
4. A
5. D

Subukin

MGA SANGGUNIAN

Bernales, et al., 2014. Pagbasa at pagsulat tungo sa pananaliksik, Malabon City: Mutya Publishing House, Inc.

Covid 19 Recoveries rise in Negros Oriental, Published Octobre 29, 2020
<http://pna.gov.ph/articles1120141>

Department of Health Published March 2, 2020 <http://www.doh.gov.ph>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education – Schools Division of Negros Oriental
Kagawasan, Avenue, Daro, Dumaguete City, Negros Oriental

Tel #: (035) 225 2376 / 541 1117

Email Address: negros.oriental@deped.gov.ph

Website: lrmds.depednodis.net